

Kolory we florystyce

Kompozycje
florystyczne

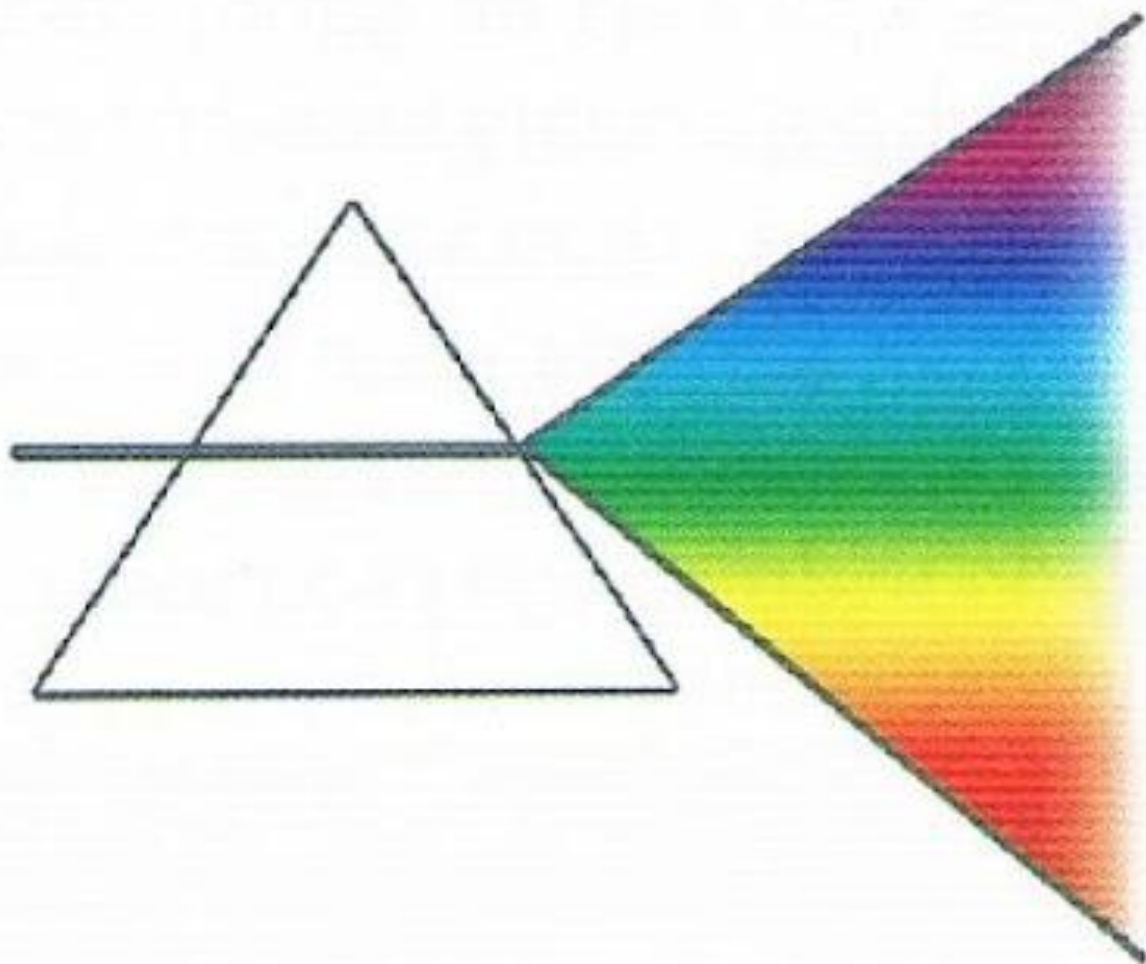
opracowała:
Anna Kisiołek

Kolory we florystyce

Kwiaty bardzo mocno kojarzymy z barwami. Myśląc o kwiatach, w wyobraźni malują się nam to czerwone róże, to znów niebieskie chabry. Kolor czerwony odczuwamy jako ciepły, a niebieski daje wrażenie zimna. **Siłę** wyrazu kolorów potęgują światło, struktura tworzywa i barwy wokół.

W komponowaniu floralnym kolory dopasowujemy do tematu, nastroju, pory roku i tła. Ponadto barwom towarzyszą różne symboliczne znaczenia, przyporządkowane tradycyjnym okolicznościom i uroczystościom.

„**Barwa** to wrażenie psychofizyczne, odczuwane za pośrednictwem zmysłu wzroku pod wpływem światła o określonym składzie; barwę charakteryzuje odcień, natężenie, nasycenie i czystość” (*Nowa Encyklopedia Powszechna PWN*). Barwa nie istnieje bez światła; to długość fal wyznacza barwę światła (długość fal światła widzialnego mieści się w przedziale 380–760 nanometrów). Modelem wszystkich barw w przyrodzie jest **tęcza** powstała w wyniku rozszczepienia światła białego na następujące barwy: czerwoną, pomarańczową, żółtą, zieloną, niebieską, indygo i fioletową (I. Newton).

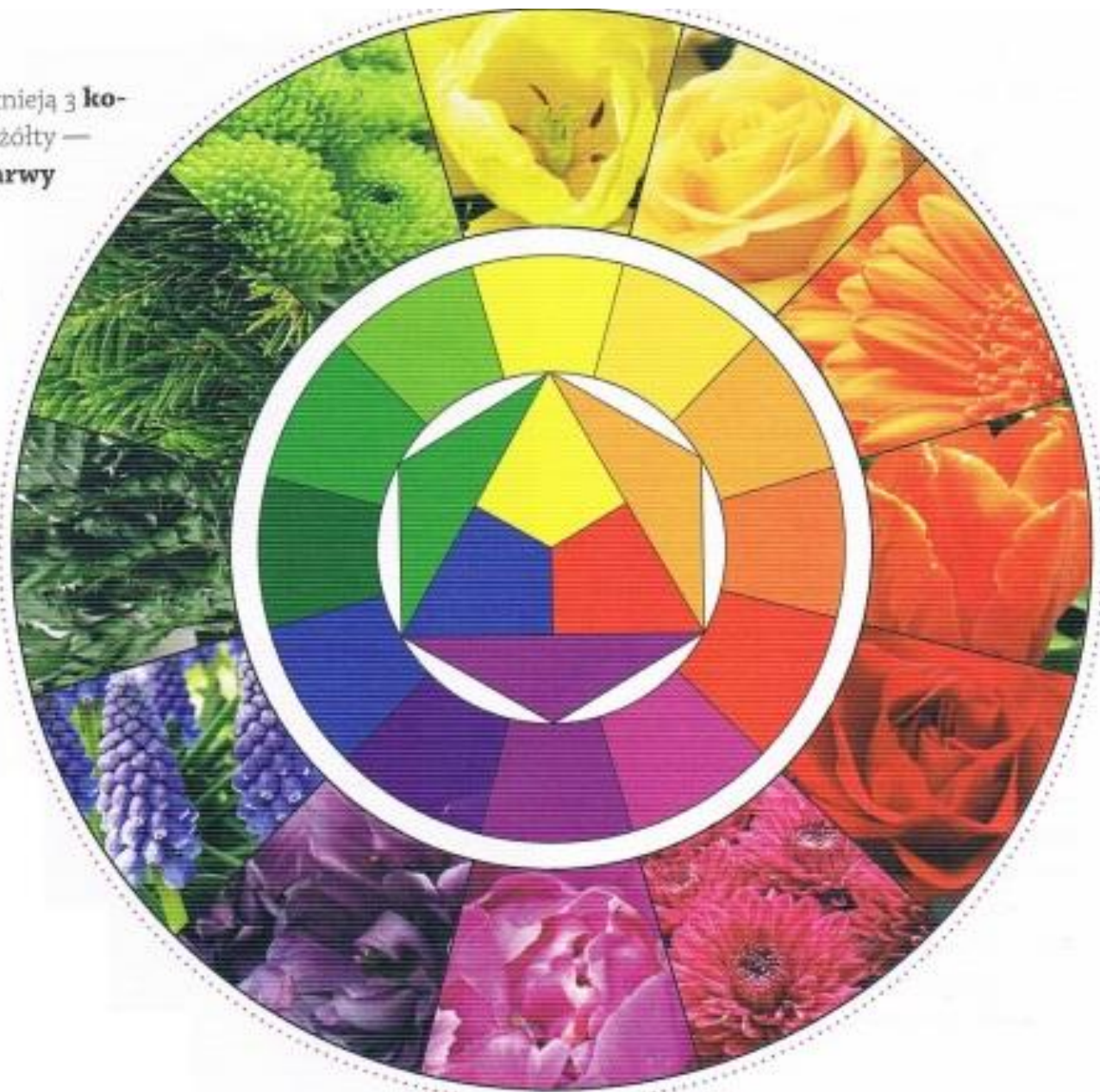
Rozszczepienie światła białego przez pryzmat

Koło barw

Już w szkole podstawowej uczono nas, że istnieją 3 **kolory podstawowe** — czerwony, niebieski i żółty — a z ich odpowiedniego zmieszania powstają **barwy pochodne** (drugorzędne). Są to:

1. kolor zielony (ze zmieszania barwy żółtej i niebieskiej),
2. kolor pomarańczowy (ze zmieszania barwy czerwonej i żółtej),
3. kolor fioletowy (ze zmieszania barwy czerwonej i niebieskiej).

Idąc dalej — jeśli zmieszamy barwę podstawową z barwą drugorzędną, otrzymamy w wyniku **kolory trzeciorzędne** (złożone), np. żółtopomarańczowy, niebieskozielony czy czerwono-fioletowy.

Rysunek 2.1. Koło barw według modelu Jana Ittena

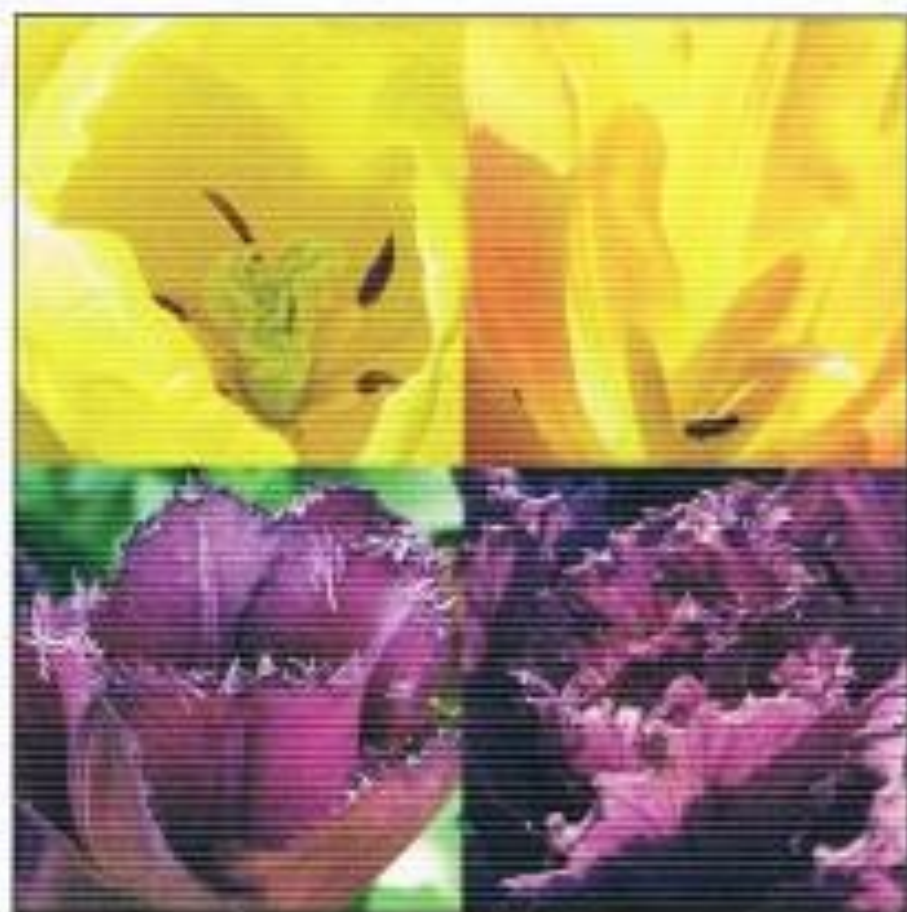
Rysunek 2.2. Barwy podstawowe

Rysunek 2.3. Barwy pochodne

Oprócz wyżej wymienionych kategorii barw, rozróżniamy również:

- 1. Barwy mniej lub bardziej jasne** — barwą o największej jasności jest żółta, a im dalej dana barwa jest od niej położona na kole, tym jest ona mniej jasna; barwą o najmniejszej jasności jest więc leżący najdalej fiolet (zdjęcie 2.1).

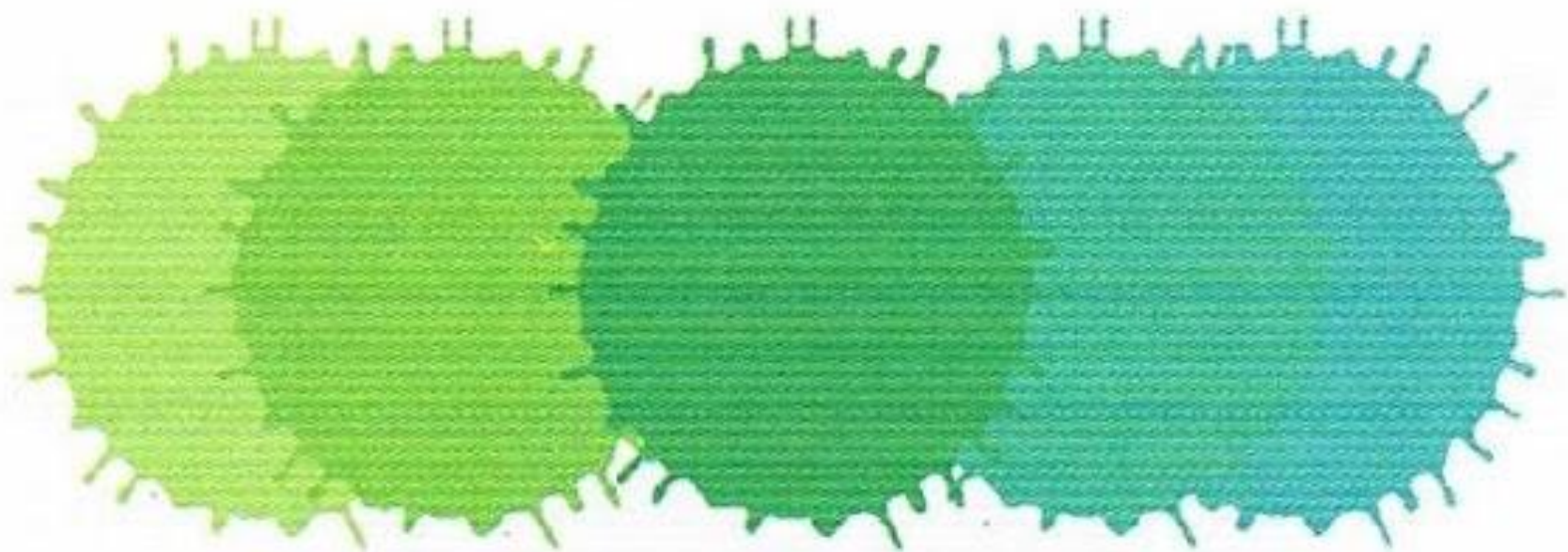

Zdjęcie 2.1. Jasność barw

Koło barw Ittena

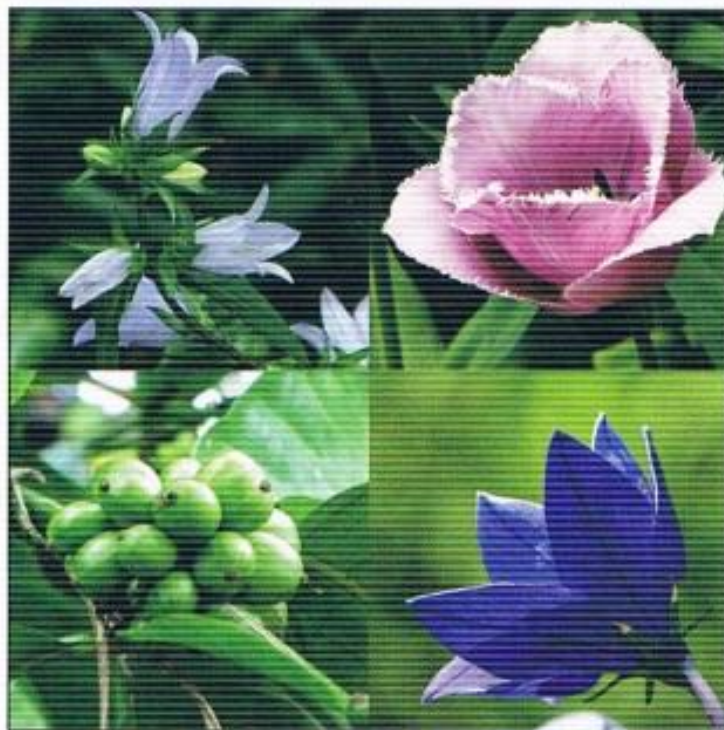

Barwy: ciepły – zimny w obrębie jednego koloru

2. Barwy ciepłe i zimne — najcieplejszą barwą jest pomarańcz, a temperatura barwowa maleje w miarę oddalania się od niego na kole barw — najzimniejszym kolorem jest w tym wypadku leżący naprzeciwko niebieski. Barwy ciepłe są dynamiczne i przyciągają uwagę (zdjęcie 2.2), podczas gdy barwy zimne odczytujemy jako uspokajające, stabilne i statyczne (zdjęcie 2.3).

Zdjęcie 2.2. Barwy ciepłe

Zdjęcie 2.3. Barwy zimne

3. Barwy achromatyczne — czyli biel, czern i wszelkie odcienie szarości (zdjęcie 2.4).

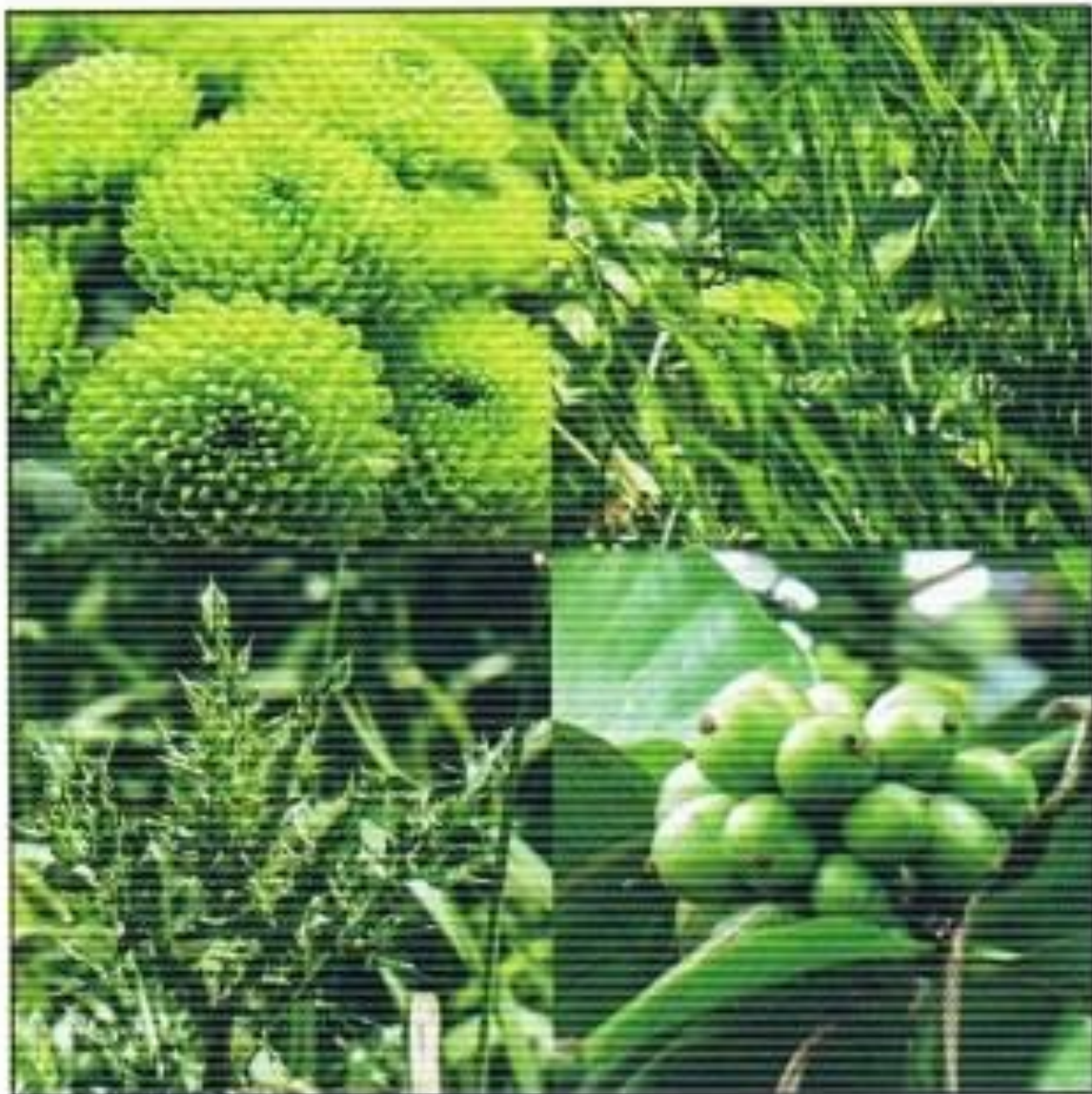
Zdjęcie 2.4. Barwy achromatyczne

4. **Barwy pastelowe** — powstałe poprzez zmieszanie wybranego koloru z bielą; w ten sposób zmienia się natężenie tego koloru i powstają jego inne tonacje (zdjęcie 2.5).

Zdjęcie 2.5. Barwy pastelowe

5. Barwa neutralna (zdjęcie 2.6) — chociaż w życiu codziennym za barwy neutralne uznajemy z reguły czerń i biel, we florystyce wygląda to nieco inaczej. Tutaj kolorem neutralnym jest zieleń i wszelkie jej odcienie, czyli kolor, który w naturze jest kolorem życia i w pewnym sensie odgrywa rolę tła dla wszystkich kwiatów. To właśnie dzięki dodaniu zieleni do naszych bukietów i kompozycji możemy sobie pozwolić na łączenie kwiatów o różnych barwach i kształtach. Dodatkowo, głęboka, lekko błyszcząca zieleń nada wyraz pastelowi, a jasna, nasyciona i świeża zieleń ożywi kompozycję wykonaną z ciemnych barw.

Zdjęcie 2.6. Zieleń — barwa neutralna we florystyce

Rodzaje kontrastów

Kontrast komplementarny (dopełniający) — kontrast powstały poprzez zestawienie dwóch kolorów, które w kole barw leżą naprzeciw siebie. Najsilniejszy kontrast uzyskamy, komponując ze sobą barwę podstawową z leżącą naprzeciwko niej barwą pochodną, czyli np. łącząc żółć i fiolet albo niebieski i pomarańczowy. Intensywnością kontrastu można manipulować, zmieniając stosunek obu barw. Kontrast ten często występuje w naturze — np. wiele kwiatów o barwie fioletowej ma żółte środki, tak jak sasanka (zdjęcie 2.7).

Kontrast jasny/ciemny — powstaje poprzez zestawienie barwy jasnej z ciemną, np. jasnożółtej z ciemnofioletową lub jasnoczerwonej z ciemnozieloną (zdjęcie 2.8).

Kontrast kolor/brak koloru — powstaje poprzez zestawienie barwy chromatycznej (czyli barwy przedstawionej na kole barw, np. czerwieni) z achromatyczną, czyli z bielą, czernią lub szarością (zdjęcie 2.9).

Kontrast temperaturowy — powstaje poprzez zestawienie barwy cieplej z zimną, np. czerwieni lub żółci z niebieskim (zdjęcia 2.10 i 2.11).

Kontrast ilości (zdjęcie 2.12) — kontrast dwóch barw zestawionych w taki sposób, że każda z nich koloruje płaszczyznę o różnej wielkości; przykładem będzie np. bukiet z żółtych słoneczników, uzupełniony miejscami grupkami czerwonych maków.

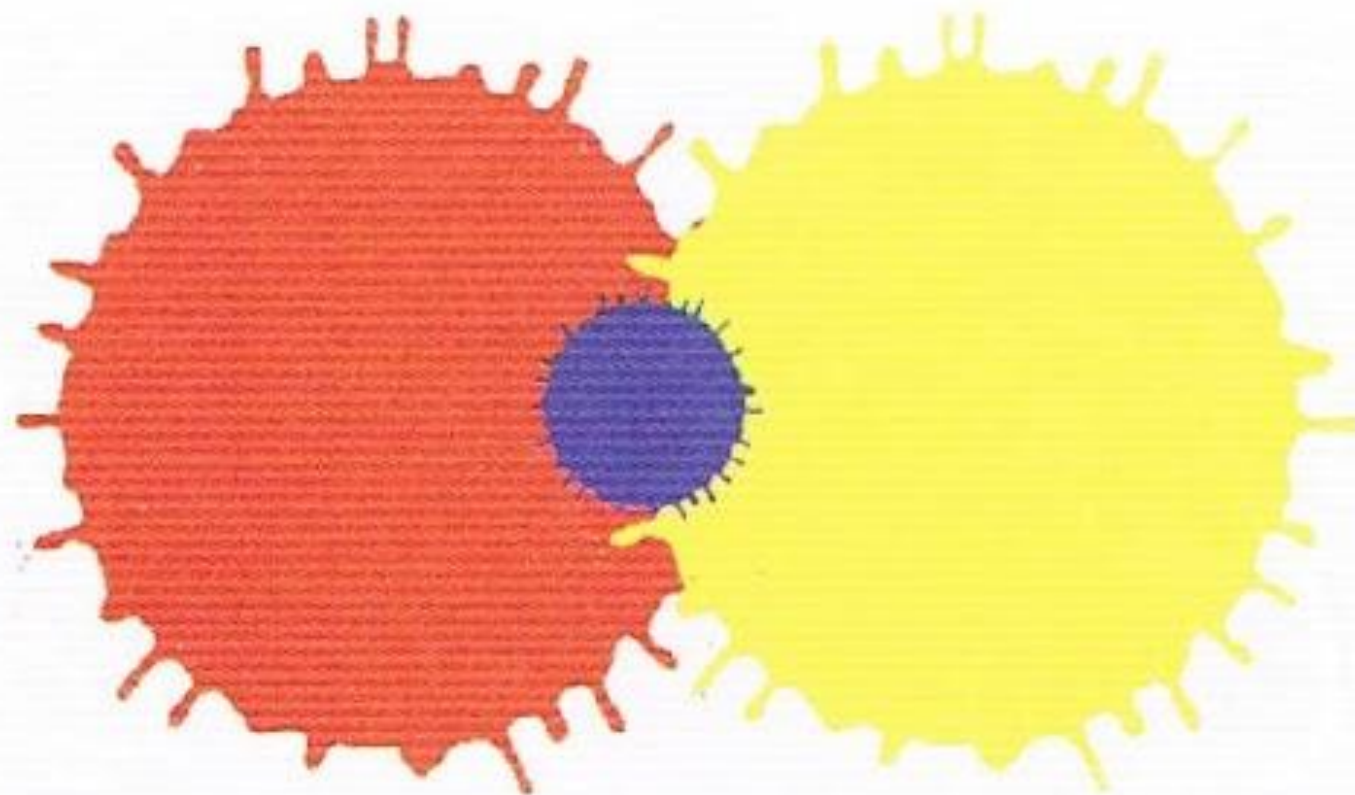
Kontrast ciężkości — nasz umysł interpretuje barwy jasne jako lżejsze, a ciemne — jako cięższe. Zestawiając np. pastelową żółć z ciemny granatem lub bordo, otrzymamy kontrast ciężkości (zdjęcie 2.13).

Kontrast oddalenia (zdjęcie 2.14) — podobnie jak w przypadku ciężaru, ludzki mózg interpretuje obiekty o niektórych barwach jako leżące bliżej nas, a o innych — jako znajdujące się w większym oddaleniu. Wrażenie dystansu stwarzają z reguły barwy zimne, takie jak niebieski i fiolet, natomiast barwy ciepłe — pomarańcz, żółć, czerwień — oddziałują w odwrotny sposób.

Kontrast aktywny/pasywny (zdjęcie 2.15) — wrażenie dynamiki wywołują barwy ciepłe, a kontrastują z nimi barwy zimne, statyczne w swoim oddziaływaniu.

- ✿ kontrast kolor – kolor (harmonia trójkątna) – dotyczy barw czystych w najsilniejszym oświetleniu; najmocniejszy kontrast występuje pomiędzy barwami czerwoną, żółtą i niebieską; kontrast maleje, gdy barwy oddalają się od podstawowych; sposobem na znalezienie trzech barw tworzących kontrast kolor – kolor jest wpisanie trójkąta równobocznego w koło barw i odczytanie wskazań wierzchołków;

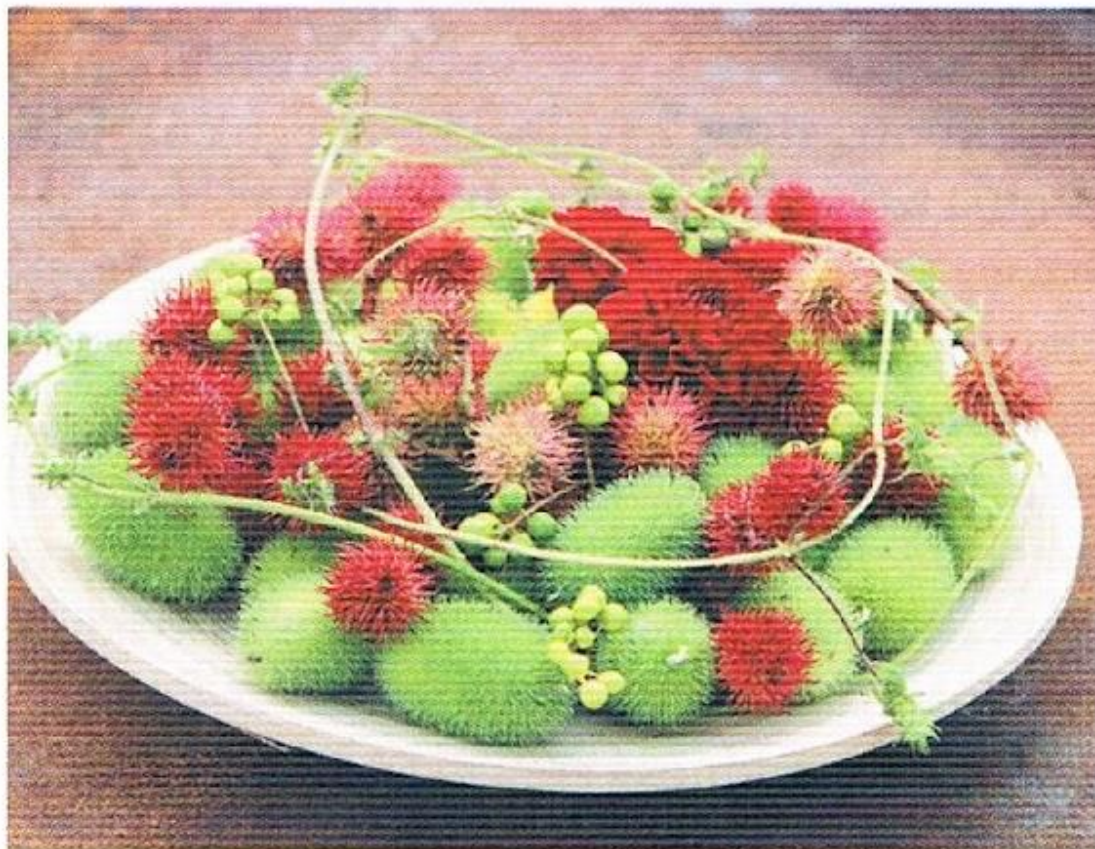

Kontrast kolor – kolor

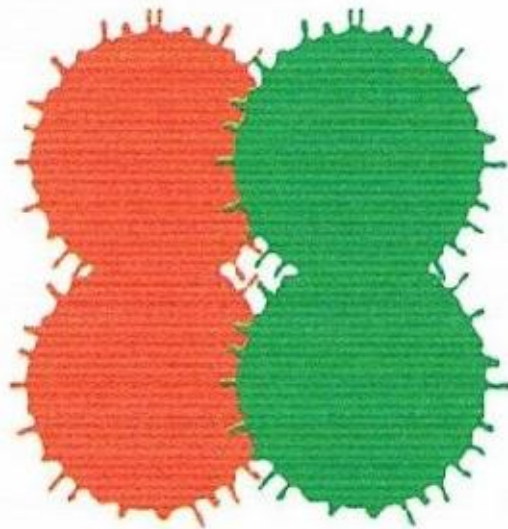
- kontrast dopełniający (przeciwstawny) – tworzą go barwy leżące w kręgu naprzeciwko siebie (podstawowe i pochodne) w odpowiednich proporcjach: czerwona z zieloną w ilości $\frac{1}{2} : \frac{1}{2}$, niebieska z pomarańczową w ilości $\frac{2}{3} : \frac{1}{3}$, żółta z fioletową – $\frac{1}{4} : \frac{3}{4}$; najmocniejszy kontrast tworzą barwy najbardziej oddalone od siebie;

*Kontrast dopełniający tworzy zieleń ogórka
i ligustru w połączeniu z czerwienią rącznika
i dalii; Poddyplomowe Studia Florystyka ZUT
Szczecin (fot. P.S.)*

Pary kolorów znajdujące się na kole naprzeciwko siebie tworzą **barwy komplementarne**. Stanowią dla siebie nawzajem najsilniejsze kontrasty i wzajemnie potęgują swoje działanie. Największy efekt daje zestawienie barw podstawowych z pochodnymi w następujących proporcjach:

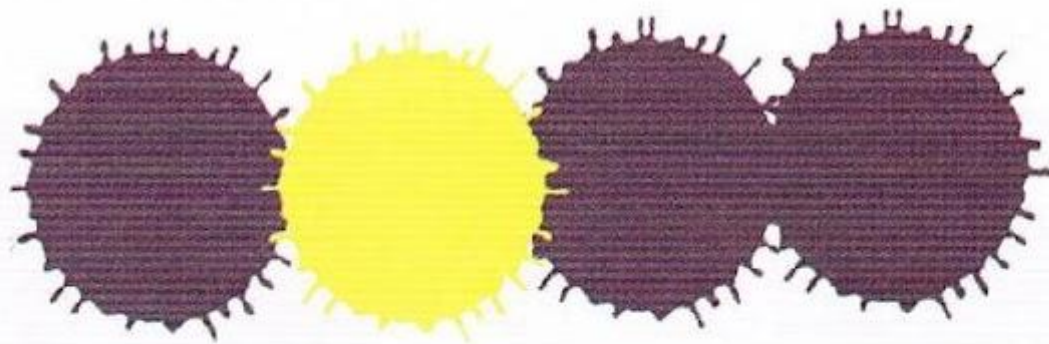
- czerwona z zieloną ($1/2:1/2$);

Barwy komplementarne w proporcji $1/2:1/2$

- żółta z fioletową ($1/4:3/4$);

Barwy komplementarne w proporcji $1/4:3/4$

- niebieska z pomarańczową ($2/3:1/3$).

Barwy komplementarne w proporcji $2/3:1/3$

Zdjęcie 2.7. Kwiat sasanki — kontrast komplementarny w naturze

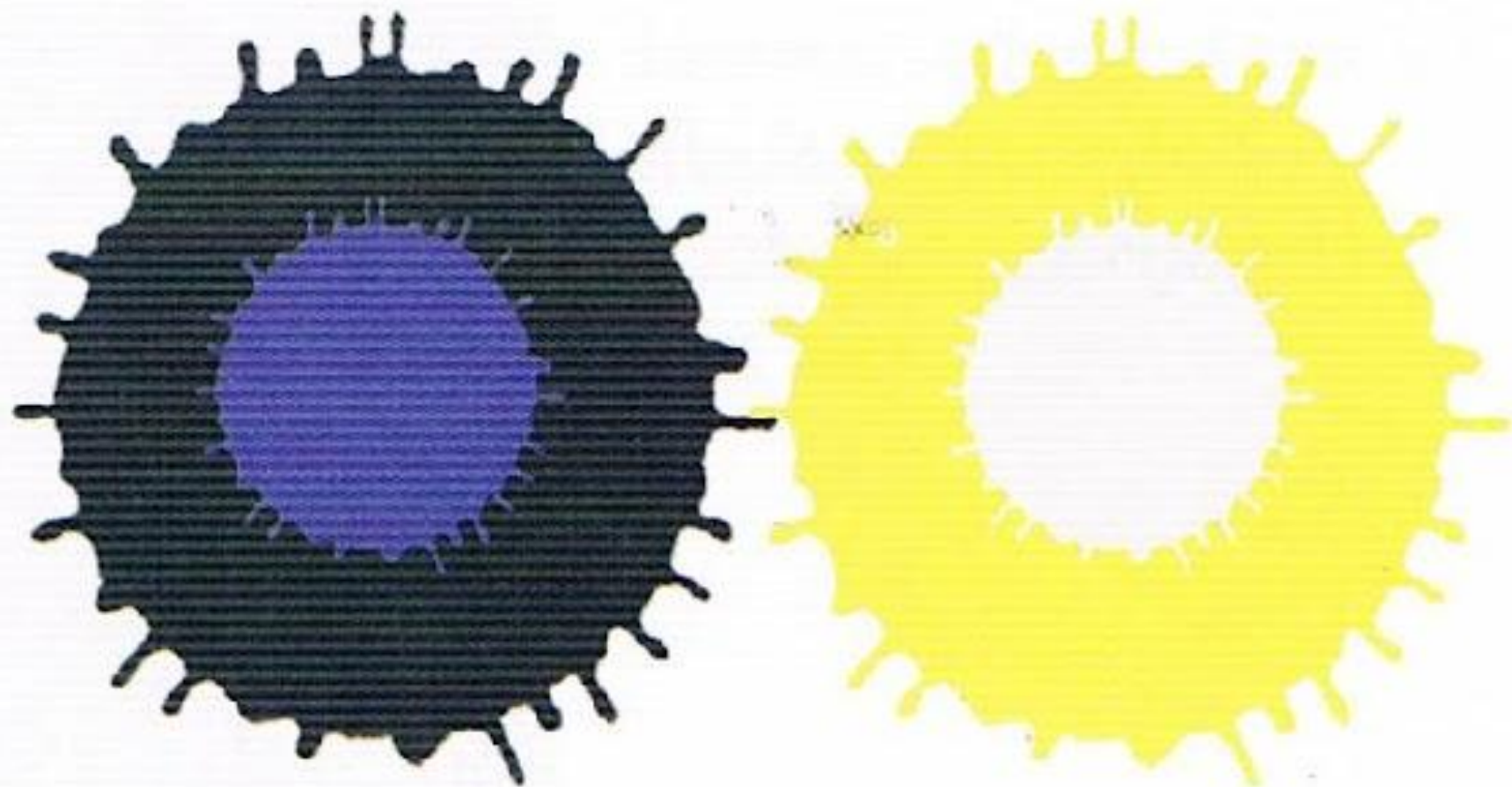

Zdjęcie 2.8. Kontrast jasnej czerwieni z ciemną zielenią jest często wykorzystywany we florystyce bożonarodzeniowej

Zdjęcie 2.9. Kontrast chromatycznej czerwieni z barwami achromatycznymi

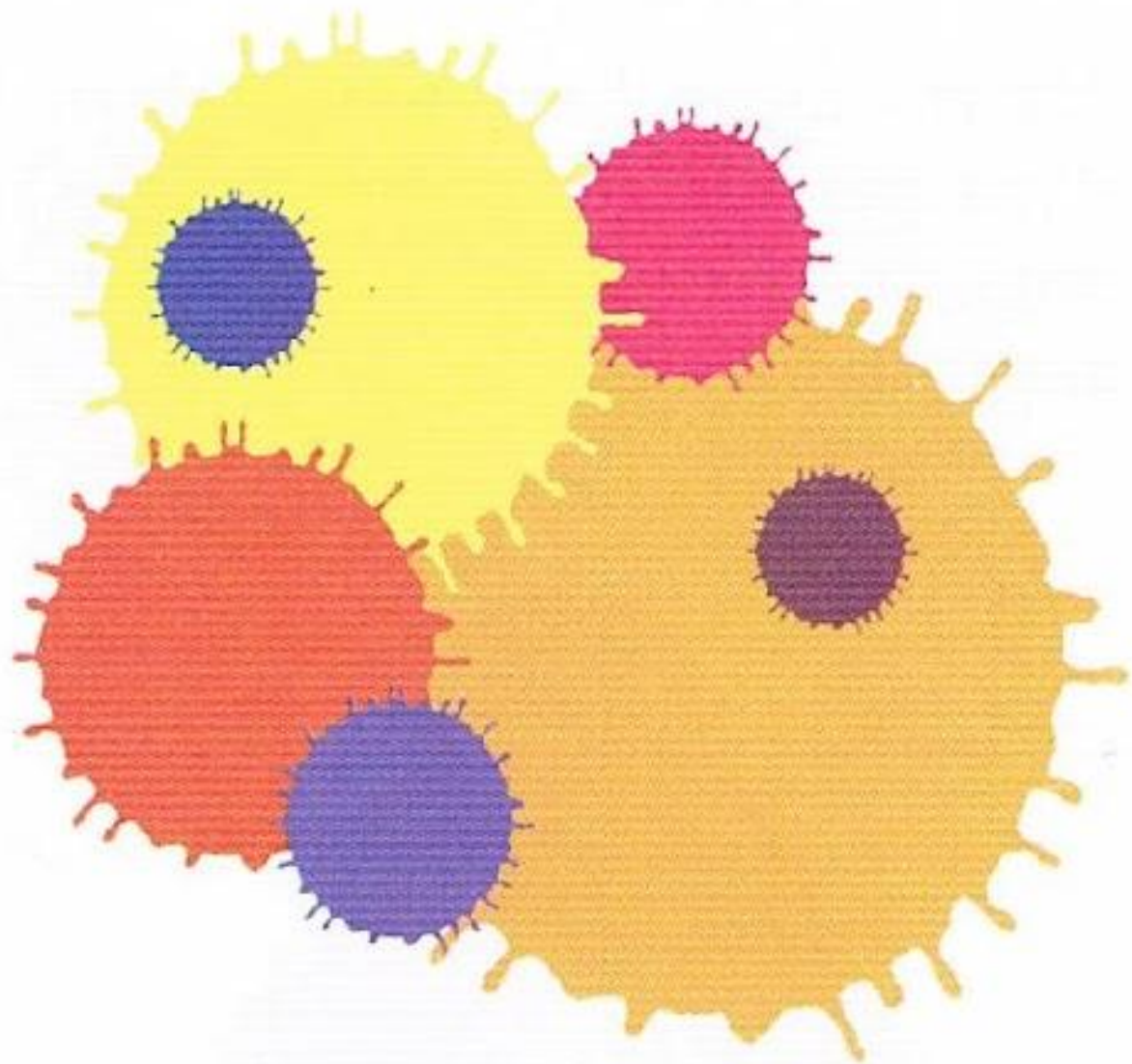

Kontrast kolor – brak koloru

*Biało-żółte kwiaty
masdewalii tworzą kontrast
kolor – brak koloru (fot. P.S.)*

kontrast ilości (proporcji) – to zastosowanie różnej liczby barw w różnych ilościach; jedne barwy dominują, inne zaś są tylko zaakcentowane, najważniejsza jest barwa dominująca; kolory jaskrawe powinny zajmować mniejsze powierzchnie, a barwy ciemne mogą występować w większej ilości.

Kontrast ilości

W celu zrównoważenia efektu kontrastu ilości barw pomocny jest system punktacji stworzony przez Goethego, przyznający następującym barwom odpowiednią liczbę punktów:

- ✿ żółta – 9,
- ✿ pomarańczowa – 8,
- ✿ czerwona – 6,
- ✿ zielona – 6,
- ✿ niebieska – 4,
- ✿ fioletowa – 3.

Zdjęcie 2.12. Kontrast ilości — odrobina jasnego różu w morzu kremowych goździków

---

Wieniec; kontrast ilości; technika: gąbka florystyczna; materiał roślinny: rozchodnik, hortensja, powojnik, goździk, czosnek, celozja, pięknotka, jarzmianka, chryzantema, glorioza, gomfrena; dookoła liście suszonego bambusa; Berlin 2013 (fot. P.S.)

kontrast ciepły – zimny – za najcieplejszą uważa się barwę najbliższą czerwieni, a za najzimniejszą – barwę niebieską; wśród kolorów ciepłych wymienia się: żółty, pomarańczowy, pomarańczowo-żółty, pomarańczowoczerwony, fioletowoczerwony; do barw zimnych zaliczamy żółtozielony, zielony, niebieski, niebieskozielony, fioletowy, fioletowoniebieski;

Kontrast ciepły – zimny

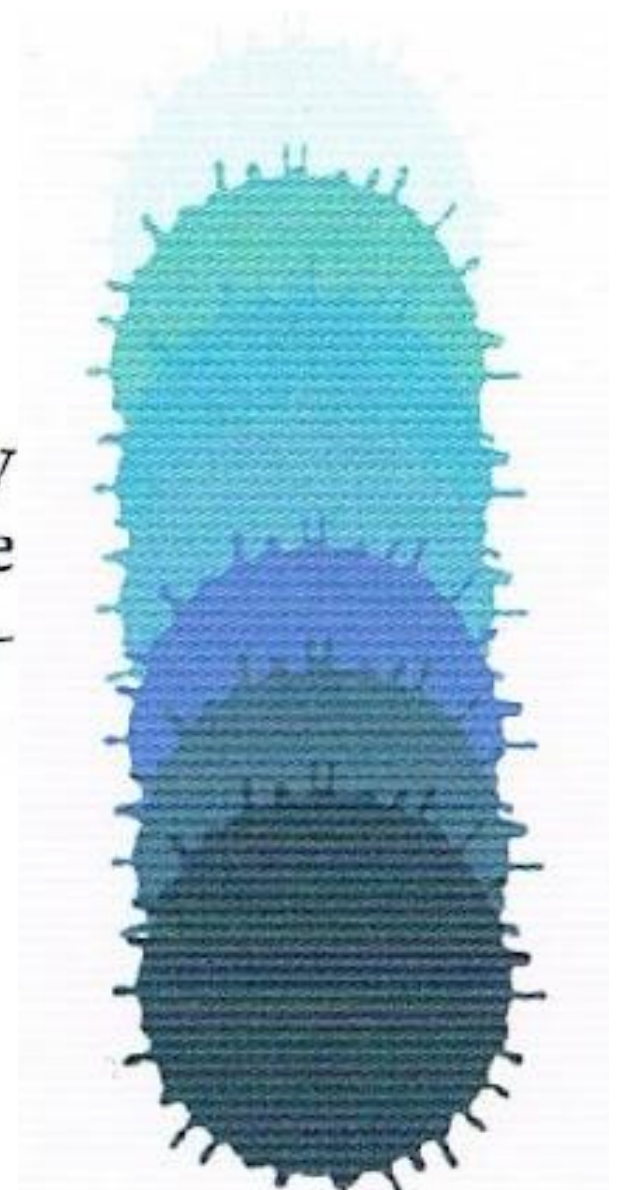

Zdjęcie 2.11. Kontrast
temperaturowy w nasadzeniu

Zdjęcie 2.10. Kontrast
temperaturowy w dekoracji stołu

kontrast ciężkości – te same elementy w jasnych barwach sprawiają wrażenie lżejszych (i większych), niż gdy są w ciemnych kolorach;

Kontrast lekki – ciężki

Zdjęcie 2.13. Kontrast ciężkości

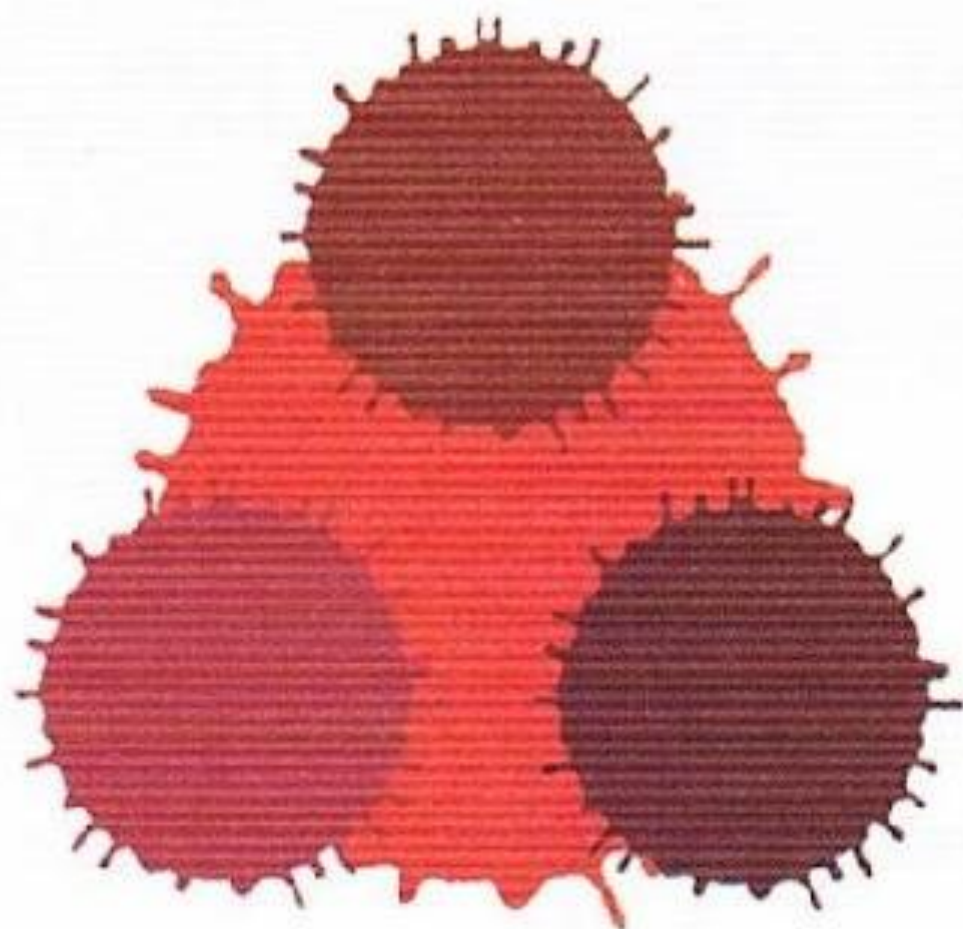
kontrast aktywny – pasywny – za aktywne uważa się barwy lśniąca, odbijające światło, natomiast pasywne są matowe, pochłaniające promienie;

Zdjęcie 2.15. Kontrast aktywny/pasywny

kontrast oddalenia – jasne, ciepłe i lśniące elementy wydają się bliższe (i większe) niż takie same matowe i zimne;

kontrast jakości – powstaje z barw czystych i złamanych, przykładem może być czerwień i jej ceglaste odcienie; najwyżej ceni się barwę najczystsza z układu;

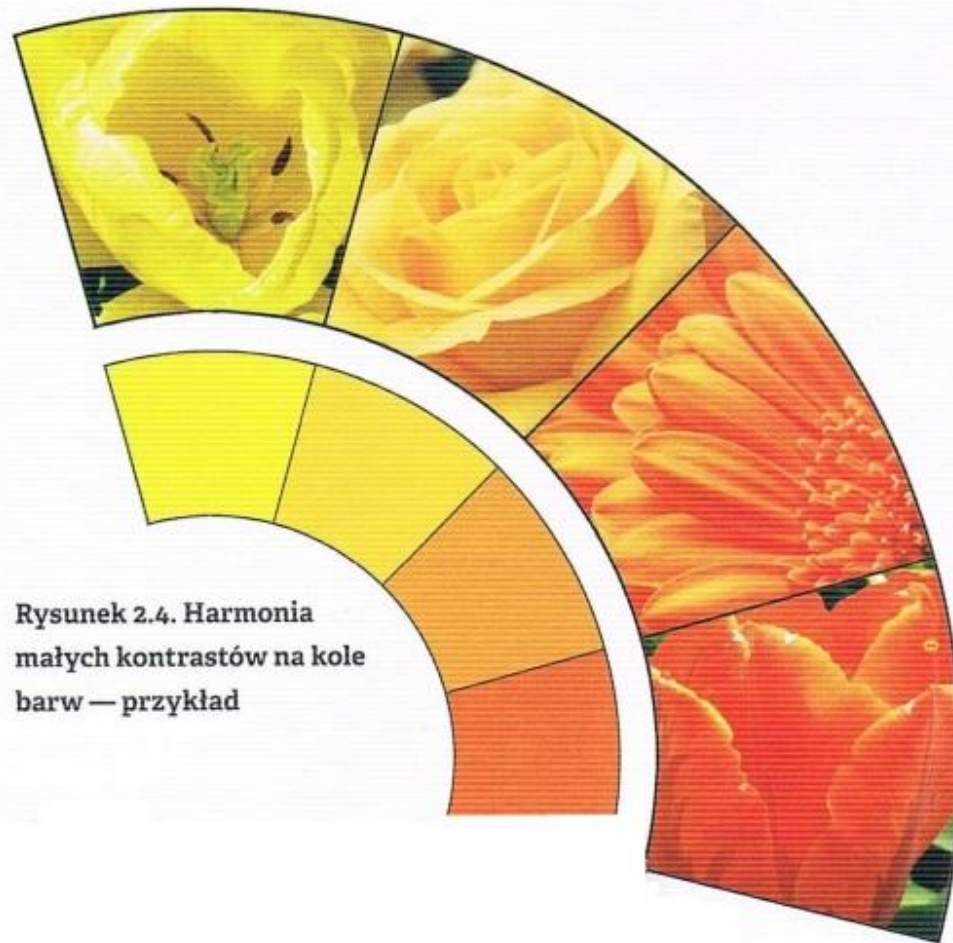
Kontrast jakości

Jak dobierać kolory do kompozycji z kwiatów na podstawie koła barw i kontrastów?

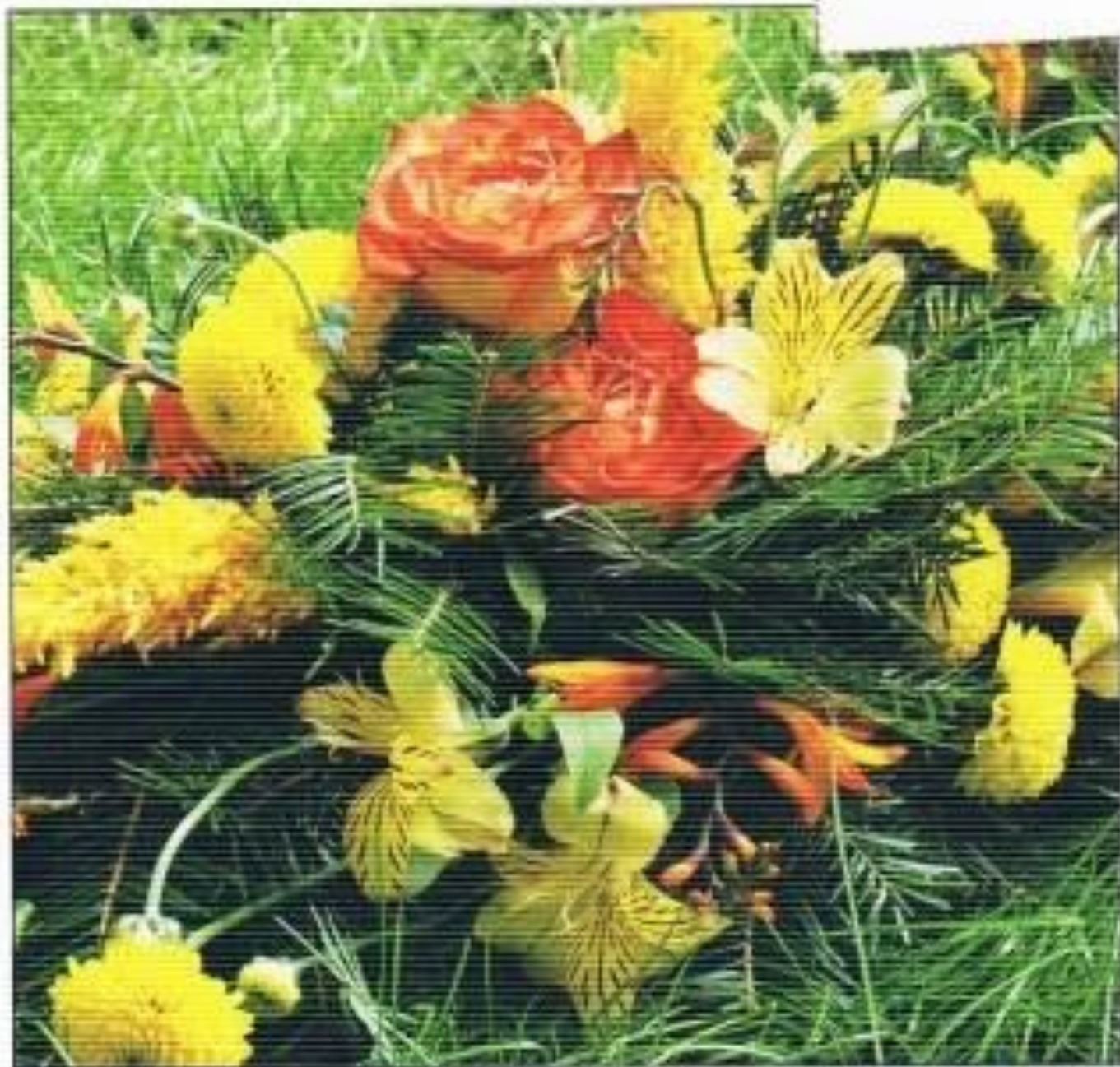
Uzbrojeni w powyższą wiedzę o barwach i ich powstawaniu, jesteśmy gotowi stanąć przed wyzwaniem wybrania atrakcyjnej kolorystyki dla naszej pracy. Poniżej znajdziemy kilka klasycznych „receptur”, które nam w tym pomogą.

Harmonia małych kontrastów (przykład na rysunku 2.4) — jest to zestawienie ze sobą kolorów, które są do siebie bardzo podobne, a więc leżą w bliskim sąsiedztwie na kole barw. Pracując z takimi barwami, stworzymy przede wszystkim bukiety czy kompozycje o klasycznej, zrównoważonej, stonowanej kolorystyce, jak np. kompozycja w różnych odcieniach żółci i pomarańczy (zdjęcie 2.16).

Rysunek 2.4. Harmonia małych kontrastów na kole barw — przykład

Zdjęcie 2.16. Harmonia małych kontrastów w praktyce

Zgodność tonów

W harmonii zgodności tonów jeden kolor zmienia swoje natężenie poprzez rozjaśnienie bielą lub przyciemnienie czernią. Takie przejścia tonalne nazywamy również **ton-sur-ton** (to znaczy jeden kolor).

Harmonia monochromatycznej zgodności tonów: w tym bukiecie znajdziemy rozmaite odcienie jednej rodziny barw – czerwieni.

Harmonia dużych kontrastów — zestawienie ze sobą kolorów, które się od siebie maksymalnie różnią, a więc kolorów leżących naprzeciwko siebie na kole barw. Jest to harmonia oparta na kontraście dopełniającym. Praca florystyczna zbudowana na tego typu harmonii będzie o wiele bardziej dynamiczna i przyciągająca uwagę (zdjęcie 2.17).

WSKAZÓWKA

Jeśli zdecydujemy się na zestawienie kolorystyczne oparte na kontraście barw dopełniających, będzie ono wyglądało najatrakcyjniej, jeśli oba kolory zmieszamy w odpowiednich proporcjach.

Przykładowo:

- czerwień i zieleń — w stosunku 50% i 50%,
- pomarańcz i niebieski — w stosunku 75% i 25%,
- fiolet i żółty — w stosunku 75% i 25%.

Zdjęcie 2.17. Harmonia dużych kontrastów w praktyce
(praca autorstwa Moniki Klocek)

Dwuton

Barwny dwuton (czyli ton podwójny) można stworzyć, łącząc ze sobą barwy sąsiadujące, dwa różne odcienie jednego koloru podstawowego (stopniowanie w jednym kolorze) bądź poprzez kombinację typu kolor–niekolor, czyli barwy kolorowej z niekolorową. Najmocniejszy kontrast kolorystyczny osiągniemy, łącząc dwie barwy podstawowe.

Trójton

Ton potrójny kolorów powstaje z trzech barw, które w dwunastoczęściowym kole barw tworzą trójkąt albo równoboczny, albo równoramienny.

W pozycji wyjściowej na **trójkąt równoboczny** składają się barwy podstawowe: żółta, czerwona i niebieska.

Trójkąt równoramienny z kolei tworzą takie kolory jak żółty, purpurowy i indygo.

Poprzez obracanie trójkątów wewnątrz koła barw otrzymamy następne kombinacje kolorów i nowe kontrasty.

Rysunek 2.5. Zasada komponowania tonu potrójnego

Rysunek 2.6. Przykład tonu potrójnego

Czteroton

W tonie poczwórnym barwy komplementarne układają się względem siebie, tworząc kwadrat bądź prostokąt. Kwa-

Rysunek 2.7. Zasada komponowania tonu poczwórnego

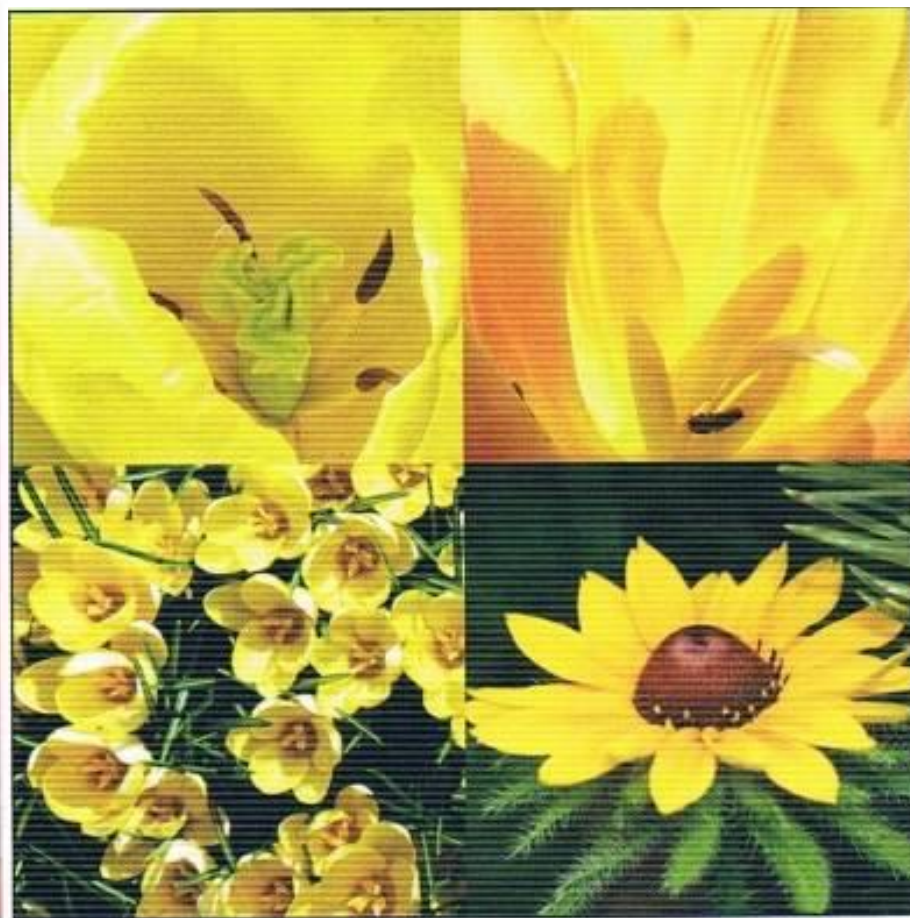

Rysunek 2.8. Przykład tonu poczwórnego

Oddziaływanie barw na człowieka

Zdjęcie 2.18. Dynamiczne i namiętne czerwienie

Zdjęcie 2.19. Ciepła i słoneczna żółć

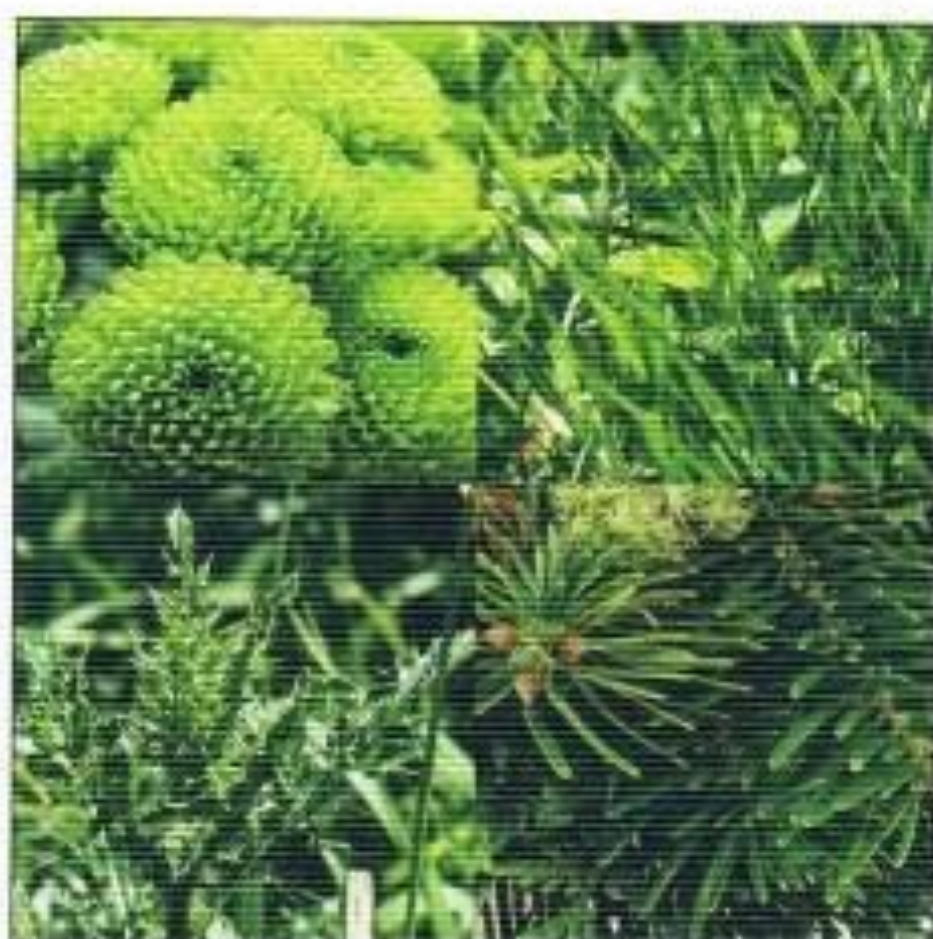
Zdjęcie 2.20. Energiczna i kontrastowa barwa pomarańczowa

Zdjęcie 2.21. Uspokajający i nieosiągalny niebieski

Zdjęcie 2.22. Królewski fiolet

Zdjęcie 2.23. Neutralna zieleń

Pozostałe zasady doboru kolorystyki pracy florystycznej

Stając przed wyzwaniem, jakim jest dobór odpowiedniej kolorystyki do naszej pracy florystycznej, powinniśmy również pamiętać o następujących zasadach:

- 1.** Kolorystyka, na którą się decydujemy, powinna być wyborem świadomym — w czym pomogą nam opisane powyżej zasady oraz koło barw.
- 2.** Wybrany schemat kolorystyczny powinien być wyraźnie widoczny w naszej pracy — przykładowo, jeśli decydujemy się na silne kontrasty, zrezygnujmy z dodania jaśniejszych tonów każdej z barw, ponieważ poprzez powstałe w ten sposób przejścia kolorystyczne nasz kontrast straci swoją siłę oddziaływania.

3. Zwróćmy uwagę na to, że w większości prac florystycznych użyte w nich kolory powinny być rozłożone w miarę równomiernie (tak by ciężar optyczny był równomiernie rozłożony), a nie tworzyć pojedyncze grupy i plamy.
4. Dobierając materiał do bukietu czy kompozycji, postarajmy się, by każda z barw, którą chcemy wykorzystać, reprezentowana była przez więcej niż jeden rodzaj kwiatu.
5. Pamiętajmy również o tym, w jaki sposób zostanie wykorzystana nasza praca florystyczna. W jakiego rodzaju pomieszczeniu stanie? Na tle jakiego koloru ściany? Czy ma uświetnić elegancki obiad, czy rozweselić chorego? Odpowiedzi na te wszystkie pytania pomogą nam w wyborze idealnej kolorystyki.